

POSUDEK VEDOUČÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

ZÉVL, Jiří-Jakub (2019): Časoprostorová strukturace Pražské metropolitní oblasti. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha. 88 stran. Vedoucí diplomové práce Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.

Téma diplomové práce patří mezi stěžejní oblasti výzkumu v sociální geografii a po určitém čase ožívuje teoretické i empirické otázky spojené s utvářením (strukturací) prostředí na příkladu dynamicky se proměňující Pražské metropolitní oblasti. Metodicky Jiří-Jakub Zévl navazuje na dílo estonské školy a Jakuba Nováka a využívá dat mobilních operátorů k zachycení denní mobility obyvatelstva a uživatelů metropolitní oblasti.

Diplomová práce aspiruje na dosažení empirických, metodických i teoretických cílů. Hlavní uvedený empirický cíl obsahuje zároveň hypotézu práce. Autor chce dokázat předpoklad, že se v zázemí Prahy vytvořila v důsledku procesu suburbanizace nová centra dojížděky. Dva další cíle se pojí k rozvinutí teoretického proudu *new mobilities paradigm* a souvisejícím návrhem vlastní metodiky. Cíle, které jsou dále specifikovány do čtyř skupin výzkumných otázek s uvedením očekávaných výsledků, jsou pro magisterský stupeň relativně ambiciózní. V úvodu je osvětlena výzkumná relevance. Zaměření práce má výrazně geografický charakter, pokračuje do značné míry v jádrových tématech tzv. albertovské školy, k čemuž se autor na mnoha místech sám hlásí.

Třetí kapitola – nazvaná Prostor, čas a mobilita – je širším teoretickým a konceptuálním rámcem. Spíše, než o rešerši dostupné literatury jde skutečně o vlastní kritické přemýšlení o klíčových konceptech využívaných dále v metodické a empirické části práce. Práce s literaturou, a především vlastní přínos k rozvíjení teoretických úvah jsou na magisterského studenta neobyčejně vyspělé. Jiří-Jakub se snaží čtenáři zprostředkovat vlastní linku přemýšlení o strukturaci prostoru, na kterou navěšuje vhodné domácí i zahraniční ideje časoprostorové geografie, teorie strukturace, albertovské školy i paradigmatu nových mobilit. Na konci teoretické části nabízí vlastní koncept pulsujícího a cyklicky se proměňujícího časoprostorového regionu, který slouží jako hlavní nosný konstrukt pro empirickou část práce. Určitý přechod k empirické části, ale zároveň pokračováním teoretických úvah ilustrovaných na příkladu Prahy představuje krátká čtvrtá kapitola.

V pestrém přehledu hodnocených textů lze přirozeně objevit i místa, která by se dala zdokonalit. Autor se například snaží propojit zdánlivě nesouvisející Hamplův model organického metropolitního regionu a uvažování losangeleských autorů postmoderního urbanismu. V konceptu fyzických struktur bychom mohli hledat spíše funkční charakteristiky vznikající v důsledku institucionálních projektů v území (komerční lokalizace, územního plánování a rozhodnutí samosprávy). K tomu ostatně v závěrečných úvahách Jiří-Jakub Zévl i dospívá. Definice konceptu rytmizátorů je spíše z pera Ondřeje Mulíčka a nikoliv Lucie Pospíšilové, ta naopak rozvíjí a podstatně doplňuje koncepty omezení mimo jiné pro specifický prostor zázemí města (Pospíšilová, Ouředníček 2011, tato práce v rešerši chybí). Očekával bych také hodnocení denních městských systémů nebo prostorů aktivit apod.

Autorem byla vytvořena originální metodika, která rozvíjí vlastní teoretický koncept tzv. časoprostorových regionů, tedy určitých pulsujících a neustále proměnlivých území denních aktivit. Datové zdroje představují údaje mobilního operátora. Autor se vyjadřuje k etickým a metodickým problémům využití těchto dat. Metoda vzhledem k charakteru dat přirozeně vzbuzuje řadu

technologických i koncepčních otázek, které se autor částečně snaží diskutovat v závěrečné subkapitole metodické části. Celkově je ale možné metodu přijmout jako vhodný nástroj ke sledování vnitřní struktury funkčního prostředí metropolitního regionu. Autor zařazuje i samostatnou druhou kapitolu, kde diskutuje vlastní pozici výzkumníka, vztah ke studovanému tématu, zvolenému území i výzkumným postupům.

Vlastní jádro práce se v šesté kapitole věnuje vymezení časoprostorových regionů Pražské metropolitní oblasti. Pracovní regiony jsou vymezeny časem mezi 12.-14. hodinou a následně obslužné regiony časem mezi 16.-18. hodinou. Syntetickým znázorněním jsou dvě velmi pěkně vyvedené mapy na obrázcích 3 a 4. Pomocí ukazatele lokální autonomie jsou charakterizovány proměny významu lokálních center v různých polohách metropolitního regionu a také během dvou zvolených časových úseků. Celkově dochází k rozšíření počtu lokálních center v pozdějších odpoledních hodinách, a tedy k větší diferenciaci metropolitního území v časech dominantně obslužných aktivit.

Relativně velká část diplomové práce je věnována případové studii obce Dolní Břežany, která byla vymezena v předchozí analýze jako jedno z lokálních center. Autor se věnuje vzniku centrality a následně také dopadům na lokální prostředí obce. Případovou studii vnímá spíše jako výjimečný typ suburbánního rozvoje s výraznou rolí lokální samosprávy. Závěrečná subkapitola diskutuje dosažené výsledky a vrací se k vysloveným výzkumným otázkám.

Závěr práce na třech stranách shrnuje hlavní výsledky práce. Autor však vnímá, že se v průběhu zpracování diplomové práce otevírají další otázky utváření lokálních i regionálních procesů a vazeb. Mimo jiné poukazuje na roli nerutinních aktivit.

V práci oceňuji, že autor jde za metodické aspekty, nevěnuje se příliš vlastnostem samotných netradičních zdrojů dat, ale využívá je k popisu a vysvětlení reality. To je doposud u prací využívajících mobilní data nezvyklé a lze tak částečně polemizovat s autorem, který označuje vlastní práci za *data-driven*. Z metodického hlediska, ale i pro podrobnější empirické poznání, snad mohla být alespoň naznačena role (síla) Prahy jako pracovního a obslužného centra a vysloveno, jak se vyvíjí vztah centripetálně-centrifugálních a tangenciálních vazeb v Pražské metropolitní oblasti. Vyzdvihují propojení teoretické, metodické a empirické části práce s gradací výzkumu v případové studii a také samostatnost studenta při zpracování i interpretaci dat, se kterými neměl doposud zkušenost. Formální, stylistická i citační úroveň je výborná. Práce má minimum překlepů nebo stylistických nedokonalostí. Jazyk je kultivovaný, občas se autor ve sděleních opakuje. Vybrané části práce by mohly být publikovány.

Diplomovou práci Jiřího-Jakuba Zévla považuji za vysoce kvalitní a doporučuji ji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

V případové studii Dolních Břežan se prokázal malý význam samotné obce pro pracovní dojíždku z užšího zázemí. Dalo by se toto tvrzení zobecnit i na ostatní centra v zázemí Prahy?

V Praze 10. května 2019

Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.
vedoucí diplomové práce